INFORMATIE
BEVEILIGINGS
DIENST

MODEL VOOR EEN VERWERKERSOVEREENKOMST

INFORMATIE
BEVEILIGINGS
DIENST

Colofon

Naam document
Model voor een verwerkersovereenkomst

Versienummer
2.4

Versiedatum
september 2017

Versiebeheer
Het beheer van dit document berust bij de Informatiebeveiligingsdienst voor gemeenten (IBD).

Copyright
© 2014 – 2017 Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten (KING).
Alle rechten voorbehouden. Verveelvoudiging, verspreiding en gebruik van deze uitgave voor het doel zoals vermeld in deze uitgave is met bronvermelding toegestaan voor alle gemeenten en overheidsorganisaties.

Voor commerciële organisaties wordt hierbij toestemming verleend om dit document te bekijken, af te drukken, te verspreiden en te gebruiken onder de hiernavolgende voorwaarden:
1. KING wordt als bron vermeld;
2. het document en de inhoud mogen commercieel niet geëxploiteerd worden;
3. publicaties of informatie waarvan de intellectuele eigendomsrechten niet bij de verstrekker berusten, blijven onderworpen aan de beperkingen opgelegd door de KING;
4. ieder kopie van dit document, of een gedeelte daarvan, dient te zijn voorzien van de in deze paragraaf vermelde mededeling.

Rechten en vrijwaring
KING is zich bewust van haar verantwoordelijkheid een zo betrouwbaar mogelijke uitgave te verzorgen. Niettemin kan KING geen aansprakelijkheid aanvaarden voor eventueel in deze uitgave voorkomende onjuistheden, onvolledigheden of nalatigheden. KING aanvaardt ook geen aansprakelijkheid voor enig gebruik van voorliggende uitgave of schade ontstaan door de inhoud van de uitgave of door de toepassing ervan.

Met dank aan
De expertgroep en de reviewgemeenten die hebben bijgedragen aan het vervaardigen van dit product.

Wijzigingshistorie:

Versie	Datum	Opmerkingen
1	18-02-2014	Eerste versie van de BIG
1.2	11-04-2016	Aanpassingen, lijst met met voorbeeld maatregelen aangepast
2.0	03-05-2016	Inleiding, Meldplicht Datalekken toegevoegd en tekstuele aanpassingen
2.1	17-06-2016	artikel 10 aangescherpt op WBP
2.2	29-07-2016	Toevoeging model (titel) en aanpassing voor de BRP en een eerste stap richting AVG en nu meer modulair van opzet.
2.2.1	19-08-2016	Tekstuele aanpassingen
2.3	07-03-2017	Tekstuele aanpassingen en in lijn gebracht met de Gemeentelijke Inkoopvoorwaarden bij IT (GIBIT).
2.4	25-09-2017	Verwijzing naar zowel avg als wbp opgenomen ivm overgangstermijn Definities verwerker en verantwoordelijke toegevoegd Verplichtingen medewerking pia, audits en controle door AP toegevoegd Medewerking verlenen aan uitoefening rechten van betrokkenen Schriftelijke specifieke toestemming nodig voor subbewerkingen Dataportabiliteit nader omschreven Artikel over onmiddellijk opeisbare boete verwijderd Kleine tekstuele wijzigingen

INFORMATIE
BEVEILIGINGS
DIENST

Voorwoord

De IBD is een gezamenlijk initiatief van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en het Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten (KING). De IBD is de sectorale CERT / CSIRT voor alle Nederlandse gemeenten en richt zich op (incident)ondersteuning op het gebied van informatiebeveiliging. De IBD is voor gemeenten het schakelpunt met het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC). De IBD beheert de Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BIG) en geeft regelmatig kennisproducten uit. Daarnaast faciliteert de IBD kennisdeling tussen gemeenten onderling, met andere overheidslagen, met vitale sectoren en met leveranciers.

De IBD heeft de volgende doelen:

1. het preventief en structureel ondersteunen van gemeenten bij het opbouwen en onderhouden van bewustzijn als het gaat om informatiebeveiliging.
2. het leveren van integrale coördinatie en concrete ondersteuning op gemeente specifieke aspecten in geval van incidenten en crisissituaties op het vlak van informatiebeveiliging.
3. het bieden van gerichte projectmatige ondersteuning op deelgebieden om informatiebeveiliging in de praktijk van alle dag naar een hoger plan te tillen. De ondersteuning die de IBD biedt bij het ICT-Beveiligingsassessment DigiD is een voorbeeld van een dergelijk project.
4. het faciliteren van kennisdeling tussen gemeenten op het vlak van informatiebeveiliging.

Hoe realiseert de IBD haar doelen?
Om invulling te kunnen geven aan haar doelen is door de IBD op basis van de Baseline Informatiebeveiliging Rijksdienst (BIR) een vertaalslag gemaakt naar een baseline voor de gemeentelijke markt. Deze Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BIG) betreft twee varianten, een Strategische- én een Tactische Baseline. Beide varianten van de BIG zijn beschikbaar voor alle gemeenten op de community van de IBD, zodat door iedere gemeente tot implementatie van de BIG kan worden overgegaan. Bestuur en management hebben met deze baseline een instrument in handen waarmee zij in staat zijn om te meten of de organisatie 'in control' is op het gebied van informatiebeveiliging. Om de implementatie van de Strategische en Tactische Baseline te ondersteunen, zijn door de IBD in samenwerking met de Taskforce Bestuur en Informatieveiligheid Dienstverlening producten ontwikkeld op operationeel niveau. Dit heeft een productenportfolio opgeleverd, genaamd de Operationele Baseline Nederlandse Gemeenten. Onderhavig product is er één van.

Naast een productenportfolio, heeft de IBD voor gemeenten ook een dienstenportfolio ontwikkeld. Voor een volledig overzicht van het producten- en dienstenportfolio, kunt u terecht op de website van de IBD.

De gemeente is zelf verantwoordelijk voor het opstellen en/of uitvoeren en/of handhaven van de regels. Hierbij gelden de volgende uitgangspunten:

- Er is wetgeving waar altijd aan voldaan moet worden, zoals niet uitputtend: BRP, Wbp, SUWI, BAG en PUN, maar ook de archiefwet.
- Er is een gemeenschappelijk normenkader als basis: de Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BIG).
- De gemeente stelt dit normenkader vast, waarbij er ruimte is in de naleving van dat kader voor afweging en prioritering op basis van het 'pas toe of leg uit' principe.

Leeswijzer

Dit product maakt onderdeel uit van de operationele variant van de Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BIG).

Doel
Dit product bevat een model voor een verwerkersovereenkomst, het model kan gebruikt worden voor de Wbp (artikel 14), AVG (Artikel 28 lid 9) en/of voor de BRP (artikel 7 Besluit basisregistratie personen).
LET OP: bij de toelichting en de overeenkomst zelf staat de Wbp op de voorgrond! Als u het model voor de BRP gebruikt moet u bedacht zijn op de juiste verwijzigingen naar de BRP en moet u duidelijk maken dat het Besluit en de Regeling BRP altijd geldt.

Doelgroep
Dit document is van belang als de gemeente persoonsgegevens laat beheren door een derde partij, bijvoorbeeld bij een SaaS oplossing. De doelgroep bestaat uit personen die te maken hebben met het uitbesteden van diensten waar persoonsgegevens worden bewerkt, bijvoorbeeld inkopers, contractbeheerders en systeemeigenaren.

Relatie met overige producten
- Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BIG)
  - Strategische variant van de Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten
  - Tactische variant van de Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten
- Voorbeeld Informatiebeveiligingsbeleid van de gemeente, H2.4.1
- Inkoopvoorwaarden en informatiebeveiligingseisen
- Toegang van externe partijen en inhuur
- Handreiking Service Level Agreements
- Geheimhoudingsverklaringen
- Handleiding screening personeel
- Contractmanagement
- Responsible Disclosure

Maatregelen tactische variant Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BIG)

Maatregel 6.2.1.5 Afsluiten bewerkersovereenkomst
Maatregel 6.2.1.6 Vastleggen beveiligingsmaatregelen in contracten
Maatregel 6.2.1.7 Rapporteren over naleving van afspraken

INFORMATIE
BEVEILIGINGS
DIENST

Inhoud

1 Aanleiding 7
1.1 Wettelijk kader 7
1.2 Doelstelling 8
1.3 Verantwoording afleggen 8
1.4 Relatie met andere overeenkomsten 9

2 Model verwerkersovereenkomst 12
2.1 Algemeen 12
2.2 Aansprakelijkheid 12

De verwerkersovereenkomst 14
Bijlage 1: Beschrijving beveiliging ter uitwerking van artikel 1 lid 2 20
Bijlage 2: Omschrijving werkzaamheden ter uitwerking van artikel 3 lid 1 21
Bijlage 3: Inlichtingen om incidenten te beoordelen ter uitwerking van art. 6 lid 1 en 5 23
Bijlage 4: Toelichting: Maatregelen op basis van de BIG ten aanzien van een verwerker 24
Bijlage 5: Omschrijving werkzaamheden ter uitwerking van artikel 8 lid 5 39

1 Aanleiding

Bij de dienstverlening en bedrijfsvoering van gemeenten worden persoonsgegevens verwerkt. De gemeentelijke dienstverlening is een integraal onderdeel van procesketens, zoals bijvoorbeeld op het gebied van de jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning, werk en inkomen, de registratie van personen, gebouwen en adressen en de uitgifte van persoonsdocumenten. Gemeenten werken als meest nabije overheidslaag bij de uitvoering van hun taken ook veelvuldig samen met andere overheidsorganisaties, semioverheidsorganisaties en bedrijven. Bij de verwerking van persoonsgegevens is het van belang en zelfs wettelijk verplicht de afspraken en verantwoordelijkheden hieromtrent vast te leggen. Deze afspraken worden vastgelegd in een zogenaamde verwerkersovereenkomst.

Bij het opstellen van een verwerkersovereenkomst zijn verschillende belangen gemoeid waarbij risico's en aansprakelijkheid op een redelijke wijze moeten worden toegewezen aan de verschillende partijen.

De voorliggende voorbeeldovereenkomst biedt gemeenten een handvat en een uitgangspunt om de eigen specifieke verwerkersovereenkomst vorm te geven.

Deze verwerkersovereenkomst is gebaseerd op het gemeenschappelijke normenkader voor informatiebeveiliging, de Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BIG), en is tot stand gekomen op basis van voorbeelden van onder meer de gemeente Amsterdam en een aantal leveranciers.

1.1 Wettelijk kader

Iedereen heeft recht op bescherming van zijn of haar persoonsgegevens (artikel 10 lid 1 van de grondwet[1], artikel 8 Handvest van de grondrechten van de EU[2], en artikel 16 lid 1 Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU)[3]). Deze bescherming is vastgelegd in de Richtlijn bescherming persoonsgegevens (95/46/EG)[4]. Deze richtlijn is in Nederland geïmplementeerd in de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp)[5]. Per 25 mei 2018 is echter de algemene verordening gegevensbescherming (AVG)[6,7] van toepassing. Dat betekent dat er vanaf die datum nog maar één privacywet geldt in de hele Europese Unie (EU).[8]

Bij het uitbesteden van de verwerking van persoonsgegevens worden door de Wbp nadere eisen gesteld, zie artikel 14 Jo 12 en 13 Wbp en zie artikel 28 lid 9 AVG. Uit deze artikelen volgt dat de verwerkingsverantwoordelijke[9] (in dit geval de gemeente) een schriftelijke overeenkomst dient af

[1] http://wetten.overheid.nl/BWBR0001840/
[2] http://www.europarl.europa.eu/charter/pdf/text_nl.pdf
[3] http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=NL
[4] http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31995L0046:nl:HTML
[5] http://wetten.overheid.nl/BWBR0011468/
[6] http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0679&from=NL
[7] Met de komst van de AVG zijn de begrippen verantwoordelijke (controller) en bewerker (processor) gewijzigd in verwerkingsverantwoordelijke en verwerker. Tevens is het begrip bewerkersovereenkomst gewijzigd in verwerkersovereenkomst. In dit model worden de nieuwe benamingen gehanteerd. - Artikel 4 lid 7 en 8 AVG.
[8] Kijk voor meer informatie op https://www.autoriteitpersoonsgegevens.nl/nl/onderwerpen/europese-privacywetgeving/algemene-verordening-gegevensbescherming
[9] De verantwoordelijke is volgens de Wbp degene die het doel en de middelen voor de verwerking van persoonsgegevens bepaalt (artikel 1 sub d Wbp). De AVG definieert de verwerkingsverantwoordelijke als 'een

te sluiten met de verwerker[10] (in dit geval de derde partij), deze overeenkomst heet de verwerkersovereenkomst. De verwerker wordt door de Wbp gedefinieerd als 'degene die ten behoeve van de verwerkingsverantwoordelijke persoonsgegevens verwerkt, zonder aan zijn rechtstreeks gezag te zijn onderworpen.'
Hetzelfde geldt bij het uitbesteden van de verwerking van persoonsgegevens die onder de BRP vallen, zie de artikelen 6 t/m 9 van het Besluit BRP en de artikelen 5 en 6 van de Regeling BRP.

1.2 Doelstelling

Het opstellen van een verwerkersovereenkomst dient ertoe te waarborgen dat de verplichtingen die vanuit de Wbp/BRP op de verwerkingsverantwoordelijke rusten, ook door de verwerker worden nageleefd. Daartoe dienen in de verwerkersovereenkomst afspraken en maatregelen te staan die de verwerkingsverantwoordelijke (bij de BRP het College) genomen wil hebben door de verwerker. Belangrijk is dat volgens de Wbp de verwerkingsverantwoordelijke aanspreekbaar blijft voor de gegevens die onder zijn verantwoordelijkheid door de verwerker worden verwerkt.

Voorbeelden van verwerkers zijn:
- externe ICT-leveranciers, waaronder Cloud-dienst leveranciers
- externe (salaris) administrateurs
- externe partijen waaraan gemeentelijke werkzaamheden zijn uitbesteed en waarbij persoonsgegevens verwerkt worden.

Hoewel het lijkt dat bijvoorbeeld een Cloud dienstverlener[11] niet feitelijk de persoonsgegevens bewerkt, is deze toch volgens de Wbp de verwerker van persoonsgegevens als die op zijn / haar systemen staan.

Accountants, auditors en adviseurs worden verwerkingsverantwoordelijke, ze bewerken en verwerken geen gegevens, ze krijgen die alleen tijdelijk voor controle doeleinden. Geheimhouding en vernietiging naar twee jaar volstaat voor deze doelgroepen. In bijzondere gevallen mogen ze gegevens op locatie inzien (medisch/strafrecht e.d.).

1.3 Verantwoording afleggen

De verwerkingsverantwoordelijke dient passende en aantoonbare technische en organisatorische maatregelen uit te voeren met als doel ervoor te zorgen dat de verwerking van persoonsgegevens in overeenstemming is met geldende wet- en regelgeving en daarover transparant te zijn. De verwerkingsverantwoordelijke dient hierover verantwoording af te kunnen leggen (accountable), maar ook gecontroleerd kunnen worden (auditable). Het is hierbij van belang om hierover met de verwerker goede afspraken te maken, zodat de verwerkingsverantwoordelijke aan zijn wettelijke

natuurlijke persoon of rechtspersoon, een overheidsinstantie, een dienst of een ander orgaan die/dat, alleen of samen met anderen, het doel van en de middelen voor de verwerking van persoonsgegevens vaststelt; wanneer de doelstellingen van en de middelen voor deze verwerking in het Unierecht of het lidstatelijke recht worden vastgesteld, kan daarin worden bepaald wie de verwerkingsverantwoordelijke is of volgens welke criteria deze wordt aangewezen;' (artikel 4 lid 7).
[10] De Wbp definieert de bewerker als 'degene die ten behoeve van de verantwoordelijke persoonsgegevens verwerkt, zonder aan zijn rechtstreeks gezag te zijn onderworpen' (artikel 1 sub e Wbp). De AVG definieert de verwerker als 'een natuurlijke persoon of rechtspersoon, een overheidsinstantie, een dienst of een ander orgaan die/ dat ten behoeve van de verwerkingsverantwoordelijke persoonsgegevens verwerkt'(artikel 4 lid 8).
[11] Zie: het document van de IBD over Cloud Computing gemeenten

verplichtingen kan voldoen. Dit betekent dat men documentatie dient te hebben waarin uitgebreid alle aspecten van de verwerking van persoonsgegevens door de verwerkingsverantwoordelijke worden beschreven. Om hieraan te kunnen voldoen dient de verwerkingsverantwoordelijke hierover goede afspraken te maken met de verwerker.

Eén van de beveiligingsmaatregelen die de activiteiten met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens kunnen onderbouwen is logging en de daaraan gerelateerde controle. Denk hierbij aan het vastleggen in logbestanden van alle activiteiten die gebruikers en beheerders uitvoeren, informatiebeveiligings- en andere relevante gebeurtenissen, zoals pogingen van ongeautoriseerde toegang. Deze logbestanden dienen gedurende een overeengekomen periode te worden bewaard, ten behoeve van toekomstig onderzoek, en dienen periodiek te worden gecontroleerd op indicaties van onrechtmatige toegang of onrechtmatig gebruik. Waar nodig dienen noodzakelijke acties te worden ondernomen.

Verwerkingsverantwoordelijke hebben logging nodig om zich te kunnen verantwoorden tegenover de betrokkene, toezichthouders en anderen, over de zorgvuldigheid waarmee zij met de persoonsgegevens omgaan (transparantie). Bij de beheersing van toegang tot persoonsgegevens vormt de logging, als vastlegging van feitelijke gebeurtenissen, een belangrijke schakel. Het loggen maakt verantwoording en controle achteraf mogelijk. De controle van deze logging kan op verschillende plekken plaatsvinden afhankelijk van de mate van uitbesteding. In ieder geval moet de verwerkingsverantwoordelijke voldoen aan de plicht om te controleren wie welke gegevens ingezien dan wel bewerkt heeft, maar als de verwerker ook handelingen verricht, naast beheer (bijvoorbeeld bij een proces uitbesteding) dan dient de verwerker diezelfde controle voor wat betreft zijn eigen personeel uit te voeren en daarover actief te rapporteren aan de verwerkingsverantwoordelijke. Het gaat erom dat, ongeacht waar welke werkzaamheden uitgevoerd worden, altijd te controleren is of er persoonsgegevens rechtmatig en proportioneel verwerkt zijn. De verwerkingsverantwoordelijke kan niet voldoen aan zijn verantwoordelijkheid als er geen sluitende controle plaatsgevonden heeft.

1.4 Relatie met andere overeenkomsten

Het uitbesteden van werkzaamheden, de eigenlijke dienstverlening, wordt meestal in een aparte overeenkomst geregeld, hierna aangeduid met ‘hoofdovereenkomst’.
De verwerkersovereenkomst regelt slechts de zorgvuldige omgang met de persoonsgegevens die noodzakelijkerwijs bij de uitvoering van de ‘hoofdovereenkomst’ moeten worden verwerkt.

Voor de te maken afspraken met de verwerker, wordt meestal een verwerkersovereenkomst afgesloten waarbij deze de (hoofd)overeenkomst aanvult.
Als de verwerkingsverantwoordelijke een verwerker inschakelt, dient er op basis van de Wbp een schriftelijke overeenkomst te zijn, of dienen er vergelijkbare schriftelijke afspraken te bestaan: de zogenaamde ‘verwerkersovereenkomst’. De verwerkersovereenkomst kan zelfstandig worden gebruikt maar is meestal een onderdeel van een overeenkomst met een breder bereik.[12]

De aspecten die in een (verwerkers)overeenkomst moeten worden opgenomen en duidelijk moeten zijn:

[12] zie hiervoor het document Inkoop voorwaarden en beveiligingseisen van de IBD en het in ontwikkeling zijnde GIBIT (KING)

- Wie de verwerkingsverantwoordelijke is en wie de verwerker is.
- Welke (soort) persoonsgegevens worden verwerkt en eventueel de wettelijke basis.
- Welke verwerkingen de verwerker precies moet doen. Hierbij kan ook geregeld worden wat de verwerker (in ieder geval) niet mag doen.
- De verwerker mag de persoonsgegevens uitsluitend bewerken in opdracht van de verwerkingsverantwoordelijke. De verwerker mag dus niet zelfstandig besluiten om, in afwijking van die opdracht, de persoonsgegevens op een bepaalde manier te verwerken. Tenzij een wettelijke verplichting dat vereist.
- Dat de verwerker zelfstandig aansprakelijk is voor schade die door de verwerker is veroorzaakt en hem kan worden toegerekend. En, eventueel, dat in geval de verwerkingsverantwoordelijke aansprakelijk gehouden wordt voor verwerkingen van de verwerker, de verwerkingsverantwoordelijke een regresrecht heeft (vrijwaringsbepaling).
- Dat de verwerker voldoende waarborgen biedt ten aanzien van de technische en organisatorische beveiligingsmaatregelen met betrekking tot de te verrichten verwerkingen. De verwerkingsverantwoordelijke dient daartoe instructies te geven, en dient toe te zien op naleving van die maatregelen.
- Het model is bedoeld voor verwerkers die in Nederland gevestigd zijn, als de verwerker niet in Nederland gevestigd is, gelden aanvullende wettelijke voorwaarden en dient een verwerkersovereenkomst op maat opgesteld te worden.
- Naast onvoldoende beveiliging kan onvoldoende transparantie van de kant van de verwerker ook leiden dat de verwerkingsverantwoordelijke niet voldoet aan zijn wettelijke verplichtingen. Aspecten die in dit kader beschreven dienen te worden zijn transparantie over de beveiliging en opgetreden beveiligingsincidenten. Maak hierbij afspraken over:
  - de inhoud en de frequentie van de rapportages die de verwerker aan de verwerkingsverantwoordelijke oplevert over de beveiliging; omschrijving van het recht van de verwerkingsverantwoordelijke om de naleving van de beveiligingsmaatregelen door onafhankelijke deskundigen vast te laten stellen.
  - de inhoud van rapportages over beveiligingsincidenten en datalekken, de criteria voor rapportage van incidenten en de snelheid waarmee wordt gerapporteerd. In de afspraken is opgenomen dat de verwerker beveiligingsincidenten en datalekken die (mogelijk) gevolgen hebben voor betrokkenen meteen rapporteert en dat de verwerker waar nodig ook meewerkt aan het adequaat informeren van de betrokkenen.
- Dat de verwerkingsverantwoordelijke de mogelijkheden heeft om te controleren dat de verwerker zich (geheel) aan de overeenkomst houdt. Dit kan ook worden aangetoond met bijvoorbeeld een Third Party Memorandum (TPM), waarbij de verwerkingsverantwoordelijke de mogelijkheid van controle heeft.

De verwerkingsverantwoordelijke dient duidelijk aan de verwerker aan te geven welke maatregelen hij vereist voor het beschermen van de persoonsgegevens[13]. Deze maatregelen zijn voornamelijk gericht op exclusiviteit (vertrouwelijkheid) en integriteit van de gegevens van de verwerkingsverantwoordelijke, de beschikbaarheidseisen worden doorgaans in de SLA opgenomen.

De Autoriteit Persoonsgegevens (AP)[14] biedt een aantal handreikingen ten behoeve van het opstellen van de verwerkersovereenkomst, zie hiervoor:

[13] Zie bijvoorbeeld: De Beleidsregels (Voorheen: Richtsnoeren) beveiliging van persoonsgegevens, paragraaf 4.2 en paragraaf 4.3 (https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/sites/default/files/downloads/rs/rs_2013_richtsnoeren-beveiliging-persoonsgegevens.pdf)
[14] Voorheen het College Bescherming Persoonsgegevens (CBP)

- De Beleidsregels (voorheen: Richtsnoeren) beveiliging van persoonsgegevens, paragraaf 4.2 en paragraaf 4.3: https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/sites/default/files/downloads/rs/rs_2013_richtsnoeren-beveiliging-persoonsgegevens.pdf

2 Model verwerkersovereenkomst

2.1 Algemeen

Dit model is een voorbeeld van een verwerkersovereenkomst. Uiteraard is het niet het enige mogelijke model en is het denkbaar dat overeenkomsten meer of andere bepalingen bevatten die eveneens aan de Wbp voldoen.

Deze modelovereenkomst bevat generieke bepalingen die betrekking hebben op het naleven van de Wbp door de verwerker. Zoals al is aangegeven moet u bij gebruik van het model bij de BRP bedacht zijn op de juiste verwijzigingen naar de BRP en moet u duidelijk maken dat het Besluit en de Regeling BRP altijd gelden en op onderdelen net iets specifieker is dan de Wbp of de model overeenkomst, bijvoorbeeld artikel 8 onder d. van het besluit basisregistratie personen over de verplichting tot opschorting.

Houdt u in gedachten dat verwerkingen die, bijvoorbeeld vanwege de aard van de persoonsgegevens of de verwerkingen zelf, met hogere waarborgen omkleed dienen te worden, niet in dit model vervat zijn.

De bijlage bevat een selectie van BIG-maatregelen die onderwerp kunnen zijn van de verwerkersovereenkomst. De bijlage is een minimum variant en kan worden gezien als een startpunt en deze gaat uit van een generiek product of dienst zonder teveel achter de voordeur te kijken van de leverancier. De invulling en nadere specificatie is aan de gemeente zelf. Bij twijfel kan bijvoorbeeld ook een risicoanalyse worden uitgevoerd. De bijlage is gebaseerd op een minimale set op basis van SaaS dienstverlening. Voor IaaS en PaaS kunnen nog minder maatregelen geselecteerd worden omdat bij deze Cloudmodellen nog meer maatregelen bij de verwerkingsverantwoordelijke thuishoren en minder maatregelen bij de verwerker. Hetzelfde geldt als gebruik gemaakt wordt van een subverwerker (door een verwerker), deze zal waarschijnlijk weer minder maatregelen ontvangen als gevolg van het feit dat een subverwerker vaak maar een deel van wat de verwerker aanbiedt uitvoert.

2.2 Aansprakelijkheid

Over aansprakelijkheid (artikelen 10.1 tot en met 10.3 verwerkersovereenkomst) ontstaat vaak discussie en in dat verband is het belangrijk in te gaan op wat de Wbp daarover zegt in artikelen 49 en 50:

Artikel 49, derde lid, bepaalt dat de verwerkingsverantwoordelijke aansprakelijk is voor niet-naleving van de regels, door wie dan ook. Zou blijken dat de verwerker fouten heeft gemaakt dan kan de verwerkingsverantwoordelijke vervolgens de verwerker aanspreken. Daarnaast is de verwerker zelfstandig aansprakelijk voor eigen handelen. Beiden kunnen dus worden aangesproken door iemand die meent te zijn benadeeld bij de verwerking van zijn gegevens. Slechts wanneer verwerkingsverantwoordelijke of verwerker kunnen aantonen dat hun de schade niet kan worden aangerekend, gaan zij, blijkens het vierde lid, vrijuit.

De bepaling impliceert dus dat ook indien er een verwerker is die gegevens verwerkt ten behoeve van een verwerkingsverantwoordelijke, ook steeds die verwerkingsverantwoordelijke daarvoor

aansprakelijk is. De verwerking blijft immers altijd onder de verantwoordelijkheid van de verwerkingsverantwoordelijke plaatsvinden. Daarnaast is de verwerker ook zelfstandig aansprakelijke voor zijn aandeel in de schade.

Bovengenoemde bepalingen uit de wet zijn dwingend recht en afwijkende bepalingen in overeenkomsten ten nadele van de betrokkene zijn nietig.

De leverancier is in de praktijk verantwoordelijk voor het uitvoeren van de maatregelen die nodig zijn voor het beveiligen van ICT. Juist door het aansprakelijk stellen voor schade die ontstaat door gebrekkige beveiliging wordt de softwareleverancier verplicht om de geleverde programmatuur uitgebreid te testen op beveiligingslekken. Ook zou in een Service Level Agreement (SLA) kunnen worden afgesproken dat een ICT-dienstverlener waaraan de data van een organisatie wordt toevertrouwd de inspanning levert om deze zo goed mogelijk te beschermen. Met het accepteren van hieruit voortvloeiende aansprakelijkheid wordt een ICT-dienstverlener gedwongen om zich in te zetten voor het faciliteren van veilig ICT-gebruik.

INFORMATIE
BEVEILIGINGS
DIENST

De verwerkersovereenkomst

Verwerkersovereenkomst van de gemeente <GEMEENTE> met de (nader in te vullen) verwerker Het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente <GEMEENTE>, verder te noemen de verwerkingsverantwoordelijke, ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door de <heer of mevrouw> <persoonsnaam>,

en

<Bedrijf, afdeling>, gevestigd te <plaatsnaam>, verder te noemen de verwerker, ten deze rechtsgeldig vertegenwoordigd door de <de heer of mevrouw>, <persoonsnaam> , <functie>,

verklaren te zijn overeengekomen een verwerkersovereenkomst als bedoeld in artikel 14 tweede lid van de Wet Bescherming persoonsgegevens en, vanaf 25 mei 2018, als bedoeld in artikel 28, derde lid, van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (hierna: AVG), tussen de verwerkingsverantwoordelijke en de verwerker. Waar in deze verwerkersovereenkomst termen worden gebruikt die overeenstemmen met definities uit artikel 4 AVG, wordt aan deze termen de betekenis van de definities uit de AVG toegekend.

Artikel 1 Definities

1.1 Bijlagen: aanhangsels bij deze verwerkersovereenkomst, die na door beide partijen te zijn geparafeerd, deel uitmaken van deze verwerkersovereenkomst.

1.2 Normen en standaarden: de door de verwerkingsverantwoordelijke vastgestelde normen en standaarden ter zake van methoden, technieken, procedures, projecten, productiekenmerken en documentatievoorschriften welke bij de uitvoering van de werkzaamheden door de verwerker zullen worden gevolgd als vastgelegd in bijlage 1 <door gemeente bij te voegen>.

1.3 Toezichthouder: de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) is het zelfstandig bestuursorgaan dat in Nederland bij wet als toezichthouder is aangesteld voor het toezicht op het verwerken van persoonsgegevens.

1.4. (Verwerkings)verantwoordelijke: een natuurlijke persoon of rechtspersoon, een overheidsinstantie, een dienst of een ander orgaan die/dat, alleen of samen met anderen, het doel van en de middelen voor de verwerking van persoonsgegevens vaststelt.

1.5. Verwerker: een natuurlijke persoon of rechtspersoon, een overheidsinstantie, een dienst of een ander orgaan die/dat ten behoeve van de verwerkingsverantwoordelijke persoonsgegevens verwerkt. Degene die ten behoeve van de verwerkingsverantwoordelijke persoonsgegevens verwerkt, in opdracht van de verwerker, is een sub-verwerker.

Artikel 2 Ingangsdatum en duur

2.1 Deze verwerkersovereenkomst gaat in op het moment van ondertekening en duurt voort zolang de verwerker als verwerker van persoonsgegevens optreedt in het kader van de door de verwerkingsverantwoordelijke ter beschikking gestelde persoonsgegevens voor <nader in te vullen omschreven doel>

Artikel 3 Onderwerp van deze verwerkersovereenkomst

3.1 De verwerker verwerkt de door of via verwerkingsverantwoordelijke ter beschikking gestelde persoonsgegevens uitsluitend in opdracht van de verwerkingsverantwoordelijke in het kader van de uitvoering van <contract, nummer>; dit is de onderliggende hoofdovereenkomst. De door de verwerker uit te voeren werkzaamheden waar deze verwerkersovereenkomst betrekking op heeft, worden nader, uitputtend, omschreven in bijlage 2. Verwerker zal de persoonsgegevens niet voor enig ander doel verwerken, behoudens afwijkende wettelijke verplichtingen.

3.2 De verwerker verbindt zich om in het kader van die werkzaamheden de door of via de verwerkingsverantwoordelijke ter beschikking gestelde persoonsgegevens zorgvuldig te verwerken.

Artikel 4 Verplichtingen verwerker

4.1 De verwerker verwerkt gegevens ten behoeve van de verwerkingsverantwoordelijke, in overeenstemming met diens schriftelijke instructies.

4.2 De verwerker heeft geen zeggenschap over de ter beschikking gestelde persoonsgegevens. Zo neemt hij geen beslissingen over ontvangst en gebruik van de gegevens, de verstrekking aan derden en de duur van de opslag van gegevens. De zeggenschap over de persoonsgegevens verstrekt onder deze verwerkersovereenkomst komt nimmer bij de verwerker te berusten.

4.3 De verwerker zal bij de verwerking van persoonsgegevens in het kader van de in artikel 3 genoemde werkzaamheden, handelen in overeenstemming met de toepasselijke wet- en regelgeving betreffende de verwerking van persoonsgegevens. De verwerker zal alle redelijke instructies van de contactpersoon, ais bedoeld in artikel 12.2, opvolgen, behoudens afwijkende wettelijke verplichtingen. Indien deze afwijkende wettelijke verplichtingen er zijn wordt de verantwoordelijke hiervan, voorafgaand aan de verwerking, schriftelijk op de hoogte gebracht door de verwerker.

4.4 De verwerker zal te allen tijde op eerste verzoek van de contactpersoon, als bedoeld in artikel 12.2, door verwerkingsverantwoordelijke ter beschikking gestelde persoonsgegevens met betrekking tot deze verwerkersovereenkomst ter hand stellen.

4.5 De verwerker stelt de verwerkingsverantwoordelijke te allen tijde in staat om binnen de wettelijke termijnen te voldoen aan de verplichtingen op grond van de AVG, meer in het bijzonder de rechten van betrokkenen, zoals, maar niet beperkt tot een verzoek om inzage, verbetering, aanvulling, verwijdering of afscherming van persoonsgegevens en het uitvoeren van een gehonoreerd aangetekend verzet.

4.6 De verwerker werkt op verzoek van verwerkingsverantwoordelijke te allen tijde mee aan een gegevensbeschermingseffectbeoordeling(PIA).

Artikel 5 Geheimhoudingsplicht

5.1 Personen in dienst van, dan wel werkzaam ten behoeve van de verwerker, evenals de verwerker zelf, zijn verplicht tot geheimhouding met betrekking tot de persoonsgegevens waarvan zij kennis kunnen nemen, behoudens voor zover een bij, of krachtens de wet gegeven voorschrift tot verstrekking verplicht. De medewerkers van de verwerker tekenen hiertoe een geheimhoudingsverklaring.

5.2 Indien de verwerker op grond van een wettelijke verplichting gegevens dient te verstrekken, zal de verwerker de grondslag van het verzoek en de identiteit van de verzoeker verifiëren en zal de verwerker de verwerkingsverantwoordelijke onmiddellijk, voorafgaand aan de verstrekking, ter zake informeren. Tenzij wettelijke bepalingen dit verbieden.

Artikel 6 Meldplicht datalekken en beveiligingsincidenten

6.1 De verwerker zal de verwerkingsverantwoordelijke zo spoedig mogelijk - doch uiterlijk binnen 24 uur na de eerste ontdekking - informeren over alle (vermoedelijke) inbreuken op de beveiliging alsmede andere incidenten die op grond van wetgeving moeten worden gemeld aan de toezichthouder of betrokkene, onverminderd de verplichting de gevolgen van dergelijke inbreuken en incidenten zo snel mogelijk ongedaan te maken dan wel te beperken, al dan niet onder verbeurte van een boete in geval van niet-nakoming, conform artikel 10.4 van deze verwerkersovereenkomst. Verwerker zal voorts, op het eerste verzoek van de verwerkingsverantwoordelijke, alle inlichtingen verschaffen die de verwerkingsverantwoordelijke noodzakelijk acht om het incident te kunnen beoordelen. Daarbij verschaft verwerker in ieder geval de informatie aan de verwerkingsverantwoordelijke zoals omschreven in bijlage 3.

6.2 De verwerker beschikt over een gedegen plan van aanpak betreffende de omgang met en afhandeling van inbreuken en zal de verwerkingsverantwoordelijke, op diens verzoek, inzage verschaffen in het plan. Verwerker stelt de verwerkingsverantwoordelijke op de hoogte van materiele wijzigingen in het plan van aanpak.

6.3 De verwerker zal het doen van meldingen aan de toezichthouder(s) overlaten aan de verwerkingsverantwoordelijke.

6.4 De verwerker zal alle noodzakelijke medewerking verlenen aan het zo nodig, op de kortst mogelijke termijn, verschaffen van aanvullende informatie aan de toezichthouder(s) en/of betrokkene(n). Daarbij verschaft verwerker in ieder geval de informatie, zoals beschreven in bijlage 3, aan de verwerkingsverantwoordelijke.

6.5 De verwerker houdt een gedetailleerd logboek bij van alle (vermoedens van) inbreuken op de beveiliging, evenals de maatregelen die in vervolg op dergelijke inbreuken zijn genomen waarin minimaal de informatie zoals bedoeld in bijlage 3 is opgenomen, en geeft daar op eerste verzoek van de verwerkingsverantwoordelijke inzage in.

Artikel 7 Beveiligingsmaatregelen en controle

7.1 De verwerker neemt alle passende technische en organisatorische maatregelen om de persoonsgegevens welke worden verwerkt ten dienste van de verwerkingsverantwoordelijke te beveiligen en beveiligd te houden tegen verlies of tegen enige vorm van onrechtmatige verwerking. De wijze van beveiliging wordt nader omschreven in bijlage 4.

7.2 De verwerkingsverantwoordelijke is te allen tijde gerechtigd de verwerking van persoonsgegevens te (doen) controleren. De verwerker is verplicht de verwerkingsverantwoordelijke, de Autoriteit Persoonsgegevens, of, de onder geheimhouding, controlerende instantie in opdracht van verwerkingsverantwoordelijke toe te laten en verplicht medewerking te verlenen zodat de controle daadwerkelijk uitgevoerd kan worden.

7.3 De verwerkingsverantwoordelijke zal de controle slechts (laten) uitvoeren na een voorafgaande schriftelijke melding aan de verwerker.

7.4 De verwerker verbindt zich om binnen een door de verwerkingsverantwoordelijke te bepalen termijn de verwerkingsverantwoordelijke, of de door de verwerkingsverantwoordelijke ingeschakelde derde, te voorzien van de verlangde informatie. Hierdoor kan de verwerkingsverantwoordelijke, of de door de verwerkingsverantwoordelijke ingeschakelde derde, zich een oordeel vormen over de naleving door de verwerker van deze verwerkersovereenkomst. De verwerkingsverantwoordelijke, of de door de verwerkingsverantwoordelijke ingeschakelde derde, is gehouden alle informatie betreffende deze controles vertrouwelijk te behandelen.

7.5 Verwerker staat er voor in, de door de verwerkingsverantwoordelijke of ingeschakelde derde, aangegeven aanbevelingen ter verbetering binnen de daartoe door de verwerkingsverantwoordelijke te bepalen redelijke termijn uit te voeren.

7.6 De verwerker rapporteert jaarlijks over de opzet en werking van het stelsel van maatregelen en procedures, gericht op naleving van deze verwerkersovereenkomst.

7.7 Naast rapportages door de verwerker en controles door de verwerkingsverantwoordelijke of controlerende instantie in opdracht van de verwerkingsverantwoordelijke, kunnen beide partijen ook overeenkomen gebruik te maken van een Third Party Memorandum (TPM) opgesteld door een onafhankelijke externe deskundige.

7.8 De redelijke kosten van de controle worden gedragen door de partij die de kosten maakt, tenzij uit de controle blijkt dat de verwerker enig punt uit deze verwerkersovereenkomst niet heeft nageleefd. In dat geval worden de kosten van de controle gedragen door de verwerker.

Artikel 8 Inschakeling derden

8.1 De verwerker is slechts gerechtigd de uitvoering van de werkzaamheden geheel of ten dele uit te besteden aan derden na voorafgaande, duidelijk gespecificeerde, schriftelijke toestemming van de verwerkingsverantwoordelijke.

8.2 De verwerkingsverantwoordelijke kan aan de schriftelijke toestemming voorwaarden verbinden, op het gebied van geheimhouding en ter naleving van de verplichtingen uit deze verwerkersovereenkomst.

8.3 De verwerker blijft in deze gevallen te allen tijde aanspreekpunt en verantwoordelijk voor de naleving van de bepalingen uit deze verwerkersovereenkomst. De verwerker garandeert dat deze derden schriftelijk minimaal dezelfde plichten op zich nemen als tussen de verwerkingsverantwoordelijke en de verwerker zijn overeengekomen en zal de verwerkingsverantwoordelijke, op diens verzoek, inzage verschaffen in de overeenkomsten met deze derden waarin deze plichten zijn opgenomen.

8.4 De verwerker mag de persoonsgegevens uitsluitend verwerken in Nederland. Doorgifte naar andere landen is uitsluitend toegestaan na voorafgaande schriftelijke toestemming van de verwerkingsverantwoordelijke en met inachtneming van de toepasselijke wet- en regelgeving.

8.5 De verwerker houdt een actueel register bij van de door hem ingeschakelde derden en onderaannemers waarin de identiteit, vestigingsplaats en een beschrijving van de werkzaamheden van de derden of onderaannemers zijn opgenomen, alsmede eventuele door de verwerkingsverantwoordelijke gestelde aanvullende voorwaarden. Dit register zal als bijlage 5 aan deze verwerkersovereenkomst worden toegevoegd en zal door de verwerker actueel worden gehouden.

Artikel 9 Wijziging en beëindigen verwerkersovereenkomst

9.1 Wijziging van deze verwerkersovereenkomst kan slechts schriftelijk plaatsvinden middels een door beide partijen geaccordeerd voorstel.

9.2 Zodra de samenwerking is beëindigd, zal de verwerker naar keuze van de verwerkingsverantwoordelijke (i) alle of een door verwerkingsverantwoordelijke bepaald gedeelte van haar in het kader van deze verwerkersovereenkomst ter beschikking gestelde persoonsgegevens aan de verwerkingsverantwoordelijke ter beschikking stellen (ii) de persoonsgegevens die hij van de verwerkingsverantwoordelijke heeft ontvangen op alle locaties vernietigen, in welke vorm dan ook en toont dit aan, tenzij partijen iets anders overeenkomen. De verantwoordelijk kan zo nodig nadere eisen stellen aan de wijze van beschikbaarstelling, waaronder eisen aan het bestandsformaat, dan wel vernietiging. Deze werkzaamheden moeten, binnen nader overeen te komen redelijke termijn, uitgevoerd worden en hiervan wordt een verslag gemaakt.

9.3 De verwerker zal te allen tijde de in het vorig lid beschreven recht op overdraagbaarheid van gegevens conform artikel 20 AVG waarborgen, zodanig dat er geen sprake is van verlies van functionaliteit of (delen van) de gegevens.

9.4 Verwerkingsverantwoordelijke en verwerker treden met elkaar in overleg over wijzigingen in deze verwerkersovereenkomst als een wijziging in regelgeving of een wijziging in de uitleg van regelgeving daartoe aanleiding geven.

9.5 Indien een partij tekortschiet in de nakoming van een overeengekomen verplichting, kan de andere partij haar in gebreke stellen waarbij de nalatige partij alsnog een redelijke termijn voor de nakoming wordt gegund. Blijft nakoming ook dan uit dan is de nalatige partij in verzuim. Ingebrekestelling is niet nodig wanneer voor de nakoming een fatale termijn geldt, nakoming blijvend onmogelijk is of indien uit een mededeling dan wel de houding van de andere partij moet worden afgeleid dat deze in de nakoming van haar verplichting zal tekortschieten.

9.6 De verwerkingsverantwoordelijke is gerechtigd, onverminderd hetgeen daartoe bepaald is in de verwerkersovereenkomst en de daarmee samenhangende hoofdovereenkomst, en onverminderd hetgeen overigens in de wet is bepaald, de uitvoering van deze verwerkersovereenkomst door middel van een aangetekend schrijven op te schorten,

dan wel zonder rechterlijke tussenkomst met onmiddellijke ingang geheel of gedeeltelijk te ontbinden, nadat verwerkingsverantwoordelijke constateert dat:

a) verwerker (voorlopige) surseance van betaling aanvraagt; of
b) verwerker zijn faillissement aanvraagt of in staat van faillissement wordt verklaard; of
c) de onderneming van verwerker wordt ontbonden; of
d) verwerker zijn onderneming staakt; of
e) sprake is van een ingrijpende wijziging in de zeggenschap over de activiteiten van de onderneming van verwerker die maakt dat het in alle redelijkheid niet van de verwerkingsverantwoordelijke kan worden verwacht dat zij de verwerkersovereenkomst in stand houdt; of
f) op een aanmerkelijk deel van het vermogen van verwerker beslag wordt gelegd (anders dan door verantwoordelijke); of
g) de andere partij aantoonbaar tekortschiet in de nakoming van de verplichtingen die voortvloeien uit deze verwerkersovereenkomst en die ernstige toerekenbare tekortkoming niet binnen 30 dagen is hersteld na een daartoe strekkende schriftelijke ingebrekestelling dan wel een van de overige situaties bedoeld in artikel 9.5 zich voordoet.

9.7 Verwerker informeert ogenblikkelijk de verwerkingsverantwoordelijke indien een faillissement dreigt dan wel surseance van betaling, zodat de verwerkingsverantwoordelijke tijdig kan beslissen de persoonsgegevens terug te vorderen alvorens faillissement wordt uitgesproken.

9.8 Verwerkingsverantwoordelijke is gerechtigd deze verwerkersovereenkomst en de hoofdovereenkomst per direct te ontbinden indien verwerker te kennen geeft niet (langer) te kunnen voldoen aan de betrouwbaarheidseisen die op grond van ontwikkelingen in de wet en/of de rechtspraak aan de verwerking van de persoonsgegevens worden gesteld.

9.9 Indien de verwerkersovereenkomst voortijdig wordt beëindigd is artikel 9 lid 2 en 3 van overeenkomstige toepassing.

Artikel 10 Aansprakelijkheid

10.1 Indien de verwerker tekortschiet in de nakoming van de verplichting uit deze verwerkersovereenkomst kan verwerkingsverantwoordelijke hem in gebreke stellen. Verwerker is echter onmiddellijk in gebreke als de nakoming van desbetreffende verplichting anders dan door overmacht binnen de overeengekomen termijn, reeds blijvend onmogelijk is. Ingebrekestelling geschiedt schriftelijk, waarbij aan de verwerker een redelijke termijn wordt gegund om alsnog haar verplichtingen na te komen. Deze termijn is een fatale termijn. Indien nakoming binnen deze termijn uitblijft, is verwerker in verzuim.

10.2 Verwerker is aansprakelijk op grond van het bepaalde in artikel 82 AVG, voor schade of nadeel voortvloeiende uit het niet nakomen van deze verwerkersovereenkomst, daaronder begrepen wanneer bij de verwerking niet wordt voldaan aan de specifiek tot verwerkingsgerichte verplichtingen van de AVG, of buiten de rechtmatige instructies van verwerkingsverantwoordelijke is gehandeld.

10.3 Verwerker vrijwaart verwerkingsverantwoordelijke voor schade of nadeel voor zover ontstaan door werkzaamheid van de verwerker.

10.4 Indien verwerker de in artikel 6 lid 1 van deze verwerkersovereenkomst neergelegde verplichting niet of niet-tijdig nakomt en de toezichthouder de verwerkingsverantwoordelijke dientengevolge een bestuurlijke boete oplegt, is verwerker aansprakelijk en zal verwerkingsverantwoordelijke een contractuele boete ter hoogte van hetzelfde bedrag opleggen aan verwerker. Deze boete is niet vatbaar voor verrekening en opschorting en laat de rechten van verwerkingsverantwoordelijken op nakoming en schadevergoeding onverlet.

Artikel 11 Toepasselijk recht

11.1 Op deze verwerkersovereenkomst en op alle geschillen die daaruit mogen voortvloeien of daarmee mogen samenhangen, is het Nederlands recht van toepassing.

Artikel 12 Overige bepalingen

12.1 Deze verwerkersovereenkomst kan worden aangehaald als 'Verwerkersovereenkomst uitvoering < >'.

12.2 De Dienst / sector / cluster <afdelingsnaam> van de gemeente <GEMEENTE> treedt namens de verwerkingsverantwoordelijke op als contactpersoon.

Aldus in tweevoud opgesteld en getekend de dato

Namens de verwerkingsverantwoordelijke, de Dienst / Afdeling / cluster <afdelingsnaam> van de gemeente <GEMEENTE>,

Namens de <nader in te vullen gegevens verwerker>
<nader in te vullen gegevens vertegenwoordiger verwerker, zoals genoemd in de aanhef>

INFORMATIE
BEVEILIGINGS
DIENST

Bijlage 1: Beschrijving beveiliging ter uitwerking van artikel 1 lid 2

1. Normenstelsel (kies a of b)
   a. De informatiebeveiliging vindt plaats volgens algemeen erkende normen, namelijk: *(vermeld normenstelsel, zoals bijvoorbeeld NEN7510, NEN/ISO 27001, PCI/DSS)*
   b. De informatiebeveiliging vindt plaats volgens een algemeen erkende overheidsnorm zoals de BIG of de BIR of vergelijkbaar.
2. De toereikendheid van de informatiebeveiliging blijkt uit:
   a. Certificering;
   b. Periodieke externe controles zoals audits of TPM's (bijv. ISAE3xxx SOC type II);
   c. Een Assurance rapport met conclusie over de bevindingen van de auditor;
   d. Eigen controles of eigen mededelingen.
3. Uit de certificering of periodieke externe controles of uit de audits of uit de eigen controles blijkt of kan afgeleid worden dat de beveiliging voldoet aan of gelijkwaardig is met de toelichting (bijlage 4) en de daarin omschreven elementen.
   LET OP: gemotiveerd afwijken is toegestaan!

INFORMATIE
BEVEILIGINGS
DIENST

Bijlage 2: Omschrijving werkzaamheden ter uitwerking van artikel 3 lid 1

1. De werkzaamheden van de verwerker (de verleende diensten en de bijbehorende verwerking).

Hier een lijstje opnemen met werkzaamheden die veel voorkomen zoals:

- Hosting bestaande uit activiteiten zoals…
- Back-ups maken en restoren
- Applicatiebeheer bestaande uit activiteiten zoals…
- Technisch beheer bestaande uit activiteiten zoals…
- Database beheer bestaande uit activiteiten zoals…
- Helpdesk bestaande uit activiteiten zoals…
- Communicatievoorziening (zoals berichtenverkeer)
- Archiefbeheer
- Vernietiging van gegevensdragers
- Printing, scanning, kopieren (lease van Multifunctionals)
- Inhoudelijke werkzaamheden die namens de gemeente worden uitgevoerd zoals:
    - Uitgifte parkeervergunningen
    - Voeren salarisadministratie
    - Bijvoorbeeld: uitvoeren bepaalde gemeentelijke taken uit de Jeugdwet, WMO, participatiewet

Indien de werkzaamheden in de hoofdovereenkomst specifiek omschreven zijn, kan dit lijstje achterwege blijven. Of hier verwijzen naar de hoofdovereenkomst. De achtergond van de beschrijving is dat je voldoende duidelijk maakt wat er beveiligd moet worden. Het is de bedoeling dat de zinnen afgemaakt worden met specifieke omschrijvingen!

2. Omschrijving van de werkzaamheden van de derden (subverwerkers) als deze er zijn, als bedoeld in artikel 8.

Lijstje opnemen met werkzaamheden die veel voorkomen zoals:

- Hosting bestaande uit activiteiten zoals…
- Back-ups maken en restoren
- Applicatiebeheer bestaande uit activiteiten zoals…
- Technisch beheer bestaande uit activiteiten zoals…
- Database beheer bestaande uit activiteiten zoals…
- Helpdesk bestaande uit activiteiten zoals…
- Communicatievoorziening (zoals berichtenverkeer)
- Onderhoud aan multifunctionals

De achtergond van de beschrijving is dat er voldoende duidelijk gemaakt wordt wat er beveiligd moet worden. Ook hier geldt dat de zinnen afgemaakt worden met specifieke omschrijvingen!

3. Categorieën personen en soorten persoonsgegevens

Algemene omschrijving van de categorien personen waar de gegevens die verwerkt worden betrekking op hebben zoals: personeelsleden, burgers, inschrevenen, vergunning aanvragers, voorziening aanvragers (clienten).
Is er bij de verwerkte gegevens sprake van gegevens van gevoelige aard als bedoelt in de beleidsregels datalekken van de AP:

- Bijzondere persoonsgegevens zoals bedoeld in artikel 16 Wbp. Het gaat hierbij om persoonsgegevens over iemands godsdienst of levensovertuiging, ras, politieke gezindheid, gezondheid, seksuele leven, lidmaatschap van een vakvereniging en om strafrechtelijke persoonsgegevens en persoonsgegevens over onrechtmatig of hinderlijk gedrag in verband met een opgelegd verbod naar aanleiding van dat gedrag. Het Burgerservicenummer (bsn) valt ook onder bijzondere persoonsgegevens.
- Gegevens over de financiële of economische situatie van de betrokkene. Hieronder vallen bijvoorbeeld gegevens over (problematische) schulden, salaris- en betalingsgegevens.
- (Andere) gegevens die kunnen leiden tot stigmatisering of uitsluiting van de betrokkene. Hieronder vallen bijvoorbeeld gegevens over gokverslaving, prestaties op school of werk of relatieproblemen.
- Gebruikersnamen, wachtwoorden en andere inloggegevens. De mogelijke gevolgen voor betrokkenen hangen af van de verwerkingen en van de persoonsgegevens waar de inloggegevens toegang toe geven. Bij de afweging moet worden betrokken dat veel mensen wachtwoorden hergebruiken voor verschillende verwerkingen.
- Gegevens die kunnen worden misbruikt voor (identiteits)fraude. Het gaat hierbij onder meer om biometrische gegevens, kopieën van identiteitsbewijzen en om het bsn.

Is er sprake van de verwerking van gegevens over kwetsbare groepen zoals:

- minderjarigen;
- mensen die te maken hebben met stalking;
- die in een blijf-van-mijn-lijfhuis verblijven.

Voor bepaalde categorieën van betrokkenen:

- kinderen en mensen met een verstandelijke handicap.

Bijlage 3: Inlichtingen om incidenten te beoordelen ter uitwerking van art. 6 lid 1 en 5

De verwerker zal alle inlichtingen verschaffen die de verwerkingsverantwoordelijke noodzakelijk acht om het incident te kunnen beoordelen. Daarbij verschaft verwerker in ieder geval de volgende informatie aan de verwerkingsverantwoordelijke:

- wat de (vermeende) oorzaak is van de inbreuk;
- wat het (vooralsnog bekende en/of te verwachten) gevolg is;
- wat de (voorgestelde) oplossing is;
- contactgegevens voor de opvolging van de melding;
- aantal personen waarvan gegevens betrokken zijn bij de inbreuk (indien geen exact aantal bekend is: het minimale en maximale aantal personen waarvan gegevens betrokken zijn bij de inbreuk);
- een omschrijving van de groep personen van wie gegevens betrokken zijn bij de inbreuk;
- het soort of de soorten persoonsgegevens die betrokken zijn bij de inbreuk;
- de datum waarop de inbreuk heeft plaatsgevonden (indien geen exacte datum bekend is: de periode waarbinnen de inbreuk heeft plaatsgevonden);
- de datum en het tijdstip waarop de inbreuk bekend is geworden bij verwerker of bij een door hem ingeschakelde derde of onderaannemer;
- of de gegevens versleuteld, gehasht of op een andere manier onbegrijpelijk of ontoegankelijk zijn gemaakt voor onbevoegden;
- wat de reeds ondernomen maatregelen zijn om de inbreuk te beëindigen en om de gevolgen van de inbreuk te beperken.

INFORMATIE
BEVEILIGINGS
DIENST

Bijlage 4: Toelichting: Maatregelen op basis van de BIG ten aanzien van een verwerker

Deze bijlage is gevuld met een suggestie van gekozen maatregelen uit de BIG en kunnen ook worden uitgebreid of aangepast. Nadruk ligt op de integriteit en exclusiviteit van de gegevens, beschikbaarheidseisen horen bij voorkeur in een SLA[15] thuis.

Deze maatregelen zijn uit de BIG afkomstig en waar mogelijk specifiek gemaakt voor de verwerker. Deze maatregelen gaan uit van het niveau van de BIG. Als de gegevens van de verwerkingsverantwoordelijke hoger geclassificeerd zijn, een hogere risico inschatting hebben (bijzondere persoonsgegevens) of extra maatregelen nodig hebben uit specifieke wetgeving, dan dient deze bijlage te worden uitgebreid.

BIG Nummer	titel	Maatregel verwerker	SaaS	PaaS	IaaS	Applicatie beheer	Technisch/ database beheer	Helpdesk	Berichten verkeer	Archief beheer	Vernietiging van gegevensdra	Lease MFP	Inhoudelijk proces
6.1.5.1	Geheimhoudingsovereenkomst	Medewerkers die te maken hebben met persoonsinformatie van de verwerkingsverantwoordelijke dienen een geheimhoudingsverklaring te ondertekenen. Hierbij wordt tevens vastgelegd dat na beëindiging van de functie, de betreffende persoon gehouden blijft aan die geheimhouding.	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x
6.1.8.2	Onafhankelijke beoordeling van informatiebeveiliging	Periodieke beveiligingsaudits (minimaal eens per twee jaar) worden uitgevoerd volgens afspraken met de verwerkingsverantwoordelijke.	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x

[15] Zie ook het operationele baseline product 'Handreiking Service Level Agreements' van de IBD.

BIG Nummer	titel	Maatregel verwerker	SaaS	PaaS	IaaS	Applicatie beheer	Technisch/ database beheer	Helpdesk	Berichten verkeer	Archief beheer	Vernietiging van gegevensdra	Lease MFP	Inhoudelijk proces
6.2.1.7	Identificatie van risico's die betrekking hebben op externe partijen	Over het naleven van de afspraken wordt jaarlijks gerapporteerd aan de verwerkingsverantwoordelijke.	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
6.2.3.1	Beveiliging behandelen in overeenkomst en met een derde partij	Maatregelen uit de verwerkersovereenkomst zijn geïmplementeerd.	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	X
7.2.2.1	Labeling en verwerking van informatie	De verwerker heeft maatregelen genomen zo dat niet geautoriseerden geen kennis kunnen nemen van persoonsgegevens.	x			x	x	x	x	x	x	x	X
8.1.1.2	Rollen en verantwoordelijkheden	Het personeel van de verwerker of derden moeten kennis hebben van de verantwoordelijkheden ten aanzien van de bewerking van de persoonsgegevens voor de verwerkingsverantwoordelijke.	x			x	x	x	x	x	x	x	x
8.1.2.1	Screening	Voor personen is een recente Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) vereist met punten die door de verwerkingsverantwoordelijke zijn aangedragen. Tenzij dit centraal in het contract geregeld is.	x			x	x	x	x	x	X	x	X

BIG Nummer	titel	Maatregel verwerker	SaaS	PaaS	IaaS	Applicatie beheer	Technisch/ database beheer	Helpdesk	Berichten verkeer	Archief beheer	Vernietiging van gegevensdra	Lease MFP	Inhoudelijk proces
8.3.3.1	Blokkering van toegangsrechten	Toegangsrechten van medewerkers van de verwerker worden direct geblokkeerd als geen toegang voor de bewerking van de persoonsgegevens noodzakelijk is.	x			x	x	x	x	x	X	x	x
9.1.2.1	Fysieke toegangsbeveiliging	Toegang tot beveiligde zones of gebouwen waar persoonsgegevens van de verwerkingsverantwoordelijke zich bevinden is alleen mogelijk na autorisatie daartoe.	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
9.1.3.1	Beveiliging van kantoren, ruimten en faciliteiten	Papieren documenten en mobiele gegevensdragers die persoonsgegevens of andere vertrouwelijke gegevens van de verwerkingsverantwoordelijke bevatten worden beveiligd opgeslagen.	x			x	x	x	x	x	x	x	x
10.3.1.1	Capaciteitsbeheer	De ICT-voorzieningen voldoen aan het voor de dienst overeengekomen niveau van beschikbaarheid. Er worden voorzieningen geïmplementeerd om de beschikbaarheid van componenten te bewaken (bijvoorbeeld de controle op aanwezigheid van een component en metingen die het gebruik van een component vaststellen). Op basis van voorspellingen van het gebruik wordt actie genomen om tijdig de benodigde uitbreiding van capaciteit te bewerkstelligen.	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

BIG Nummer	titel	Maatregel verwerker	SaaS	PaaS	IaaS	Applicatie beheer	Technisch/ database beheer	Helpdesk	Berichten verkeer	Archief beheer	Vernietiging van gegevensdra	Lease MFP	Inhoudelijk proces
		Op basis van een risicoanalyse wordt bepaald wat de beschikbaarheidseis van een ICT-voorziening is en wat de impact bij uitval is. Afhankelijk daarvan worden maatregelen bepaald zoals automatisch werkende mechanismen om uitval van (fysieke) ICT-voorzieningen, waaronder verbindingen op te vangen.											
10.6.1.2	Maatregelen voor netwerken	Gegevensuitwisseling tussen vertrouwde en niet vertrouwde zones dient inhoudelijk geautomatiseerd gecontroleerd te worden op aanwezigheid van malware.	x	x			x	x	x			x	x
10.6.1.3	Maatregelen voor netwerken	Bij transport van vertrouwelijke informatie over niet vertrouwde netwerken tussen de verwerker en de verwerkingsverantwoordelijke, zoals over het internet, dient altijd geschikte encryptie te worden toegepast. Zie hiertoe 12.3.1.3.	x	x			x	x	x			x	x
10.6.2.1	Beveiliging van netwerkdiensten	Beveiligingskenmerken, niveaus van dienstverlening en beheer eisen voor alle netwerkdiensten behoren te worden geïdentificeerd en opgenomen in elke overeenkomst voor netwerkdiensten, zowel voor diensten die intern worden geleverd als voor uitbestede diensten door een verwerker.	x				x	x	x			x	x

BIG Nummer	titel	Maatregel verwerker	SaaS	PaaS	IaaS	Applicatie beheer	Technisch/ database beheer	Helpdesk	Berichten verkeer	Archief beheer	Vernietiging van gegevensdra	Lease MFP	Inhoudelijk proces
10.8.2.2	Uitwisselingsovereenkomsten	Verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid in het geval van informatiebeveiligingsincidenten zijn beschreven, evenals procedures over melding van incidenten van de verwerker naar de verwerkingsverantwoordelijke.	x			x	x	x	x	x	x	x	x
10.8.3.1	Fysieke media die worden getransporteerd	De verwerker neemt maatregelen om vertrouwelijke informatie te beschermen, zoals: • Versleuteling. • Bescherming door fysieke maatregelen, zoals afgesloten containers. • Gebruik van verpakkingsmateriaal waaraan te zien is of getracht is het te openen • Persoonlijke aflevering. • Opsplitsing van zendingen in meerdere delen en eventueel verzending via verschillende routes.	x						x	x	x		x
10.10.1.1	Aanmaken auditlogbestanden	Door de verwerker worden rapportages van logbestanden gemaakt die periodiek worden beoordeeld. Deze periode dient te worden gerelateerd aan de mogelijkheid van misbruik en de schade die kan optreden.	x	x		x	x		x		x		X

BIG Nummer	titel	Maatregel verwerker	SaaS	PaaS	IaaS	Applicatie beheer	Technisch/ database beheer	Helpdesk	Berichten verkeer	Archief beheer	Vernietiging van gegevensdra	Lease MFP	Inhoudelijk proces
10.10.1.2	Aanmaken auditlogbestanden	Een logregel bevat minimaal: • Een tot een natuurlijk persoon herleidbare gebruikersnaam of ID. • De gebeurtenis (zie 10.10.2.1). • Waar mogelijk de identiteit van het werkstation of de locatie. • Het object waarop de handeling werd uitgevoerd. • Het resultaat van de handeling. • De datum en het tijdstip van de gebeurtenis.	x			x	x		x	x	x	x	x
10.10.1.3	Aanmaken auditlogbestanden	In een logregel wordt in geen geval gevoelige gegevens opgenomen. Dit betreft onder meer gegevens waarmee de beveiliging doorbroken kan worden (zoals wachtwoorden, inbelnummers, et cetera).	x			x	x		x	x	x	x	x
10.10.2.1	Controle van systeemgebruik	De volgende gebeurtenissen worden in ieder geval opgenomen in de logging: • Gebruik van technische beheerfuncties, zoals het wijzigingen van configuratie of instelling: uitvoeren van een systeemcommando, starten en stoppen, uitvoering van een back-up of restore. • Gebruik van functioneel beheerfuncties, zoals het wijzigingen van configuratie en instellingen, release van nieuwe functionaliteit, ingrepen in gegevenssets (waaronder databases). • Handelingen van	x	x		x	x		x	x	x	x	x

BIG Nummer	titel	Maatregel verwerker	SaaS	PaaS	IaaS	Applicatie beheer	Technisch/ database beheer	Helpdesk	Berichten verkeer	Archief beheer	Vernietiging van gegevensdra	Lease MFP	Inhoudelijk proces
		beveiligingsbeheer, zoals het opvoeren en afvoeren gebruikers, toekennen en intrekken van rechten, wachtwoord reset, uitgifte en intrekken van cryptosleutels. • Beveiligingsincidenten (zoals de aanwezigheid van malware, testen op vulnerabilities, foutieve inlogpogingen, overschrijding van autorisatiebevoegdheden, geweigerde pogingen om toegang te krijgen, het gebruik van niet operationele systeemservices, het starten en stoppen van security services). • Verstoringen in het productieproces (zoals het vollopen van queues, systeemfouten, afbreken tijdens executie van programmatuur, het niet beschikbaar zijn van aangeroepen programmaonderdelen of systemen). • Handelingen van gebruikers, zoals goede en foute inlogpogingen, systeemtoegang, gebruik van online transacties en toegang tot bestanden door systeembeheerders.											
10.10.3.3	Bescherming van informatie in logestanden	Logbestanden worden zodanig beschermd dat deze niet aangepast of gemanipuleerd kunnen worden.	x	x		x	x		x	x	x	x	x

BIG Nummer	titel	Maatregel verwerker	SaaS	PaaS	IaaS	Applicatie beheer	Technisch/ database beheer	Helpdesk	Berichten verkeer	Archief beheer	Vernietiging van gegevensdra	Lease MFP	Inhoudelijk proces
10.10.3.5	Bescherming van informatie in logestanden	De beschikbaarheid van loginformatie is gewaarborgd binnen de termijn waarin loganalyse noodzakelijk wordt geacht, met een minimum van drie maanden, conform de wensen van de verwerkingsverantwoordelijke. Bij een (vermoed) informatiebeveiligingsincident is de bewaartermijn minimaal drie jaar.	x	x									
10.10.6.1	Synchronisatie van systeemklokken	Er worden maatregelen genomen om er voor te zorgen dat de logbestanden die verzameld worden aan elkaar te relateren zijn, op basis van het tijdstip waarin ze zijn opgetreden.	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x
11.4.2.1	Authenticatie van gebruikers bij externe verbindingen.	Als externe toegang nodig is tot de persoonsgegevens van de verwerkingsverantwoordelijke door eigen personeel, of personeel van de verwerker, dienen geschikte authenticatie methodes te worden gebruikt.	x			x	x	x	x	x	x	x	x
11.4.5.5	Scheiding van netwerken	Zonering wordt ingericht met voorzieningen waarvan de functionaliteit is beperkt tot het strikt noodzakelijke (hardening van voorzieningen).	x			x	x	x	x	x		x	x
11.5.1.1	Beveiligde inlogprocedures	Toegang tot de persoonsgegevens van de verwerkingsverantwoordelijke wordt verleend op basis van twee-factor authenticatie.				x	x	x	x	x	x	x	x

BIG Nummer	titel	Maatregel verwerker	SaaS	PaaS	IaaS	Applicatie beheer	Technisch/ database beheer	Helpdesk	Berichten verkeer	Archief beheer	Vernietiging van gegevensdra	Lease MFP	Inhoudelijk proces
11.5.1.2	Beveiligde inlogprocedures	Het wachtwoord wordt niet getoond op het scherm tijdens het ingeven. Er wordt geen informatie getoond die herleidbaar is tot de authenticatiegegevens.	x			x	x	x	x	x		x	X
11.5.1.3	Beveiligde inlogprocedures	Voorafgaand aan het aanmelden wordt aan de gebruiker een melding getoond dat alleen geautoriseerd gebruik is toegestaan voor expliciet door de organisatie vastgestelde doeleinden.	x			x	x	x					x
11.5.1.4	Beveiligde inlogprocedures	Bij een succesvol loginproces wordt de datum en tijd van de voorgaande login of loginpoging getoond. Deze informatie kan de gebruiker enige informatie verschaffen over de authenticiteit en/of misbruik van het systeem.	x			x	x	x					X
11.5.1.5	Beveiligde inlogprocedures	Nadat voor een gebruikersnaam 3 keer een foutief wachtwoord gegeven is, wordt het account minimaal 10 minuten geblokkeerd. Indien er geen lock-out periode ingesteld kan worden, dan wordt het account geblokkeerd totdat de gebruiker verzoekt deze lock-out op te heffen of het wachtwoord te resetten.	x			x	x	x					X
11.5.2.1	Gebruikersidentificatie en -authenticatie	Bij uitgifte van authenticatiemiddelen wordt minimaal de identiteit vastgesteld, evenals het feit dat de gebruiker	x			x	x	x					X

BIG Nummer	titel	Maatregel verwerker	SaaS	PaaS	IaaS	Applicatie beheer	Technisch/ database beheer	Helpdesk	Berichten verkeer	Archief beheer	Vernietiging van gegevensdra	Lease MFP	Inhoudelijk proces
		recht heeft op het authenticatiemiddel.											
11.5.3.1	Systemen voor wachtwoordbeheer	Er wordt automatisch gecontroleerd op goed gebruik van wachtwoorden (onder andere voldoende sterke wachtwoorden, regelmatige wijziging, directe wijziging van initieel wachtwoord).	x			x	x	x					X
11.5.5.1	Time-out van sessies	De periode van inactiviteit van een werkstation is vastgesteld op maximaal 15 minuten. Daarna wordt de PC vergrendeld. Bij remote desktop sessies geldt dat na maximaal 15 minuten inactiviteit de sessie verbroken wordt.	x			x	x	x					X
11.5.6.1	Beperking van verbindingstijd	De toegang voor onderhoud op afstand door een leverancier wordt alleen opengesteld op basis van een wijzigingsverzoek of storingsmelding, met 2-factor authenticatie en tunneling.	x			X	x	x		x		x	x
11.6.1.1	Beperking van toegang tot informatie	In de soort toegangsregels wordt ten minste onderscheid gemaakt tussen lees- en schrijfbevoegdheden.	x			x	x	x				x	x
11.6.1.2	Beperking van toegang tot informatie	Managementsoftware heeft de mogelijkheid gebruikerssessies af te sluiten.	x			x	x	x					x

BIG Nummer	titel	Maatregel verwerker	SaaS	PaaS	IaaS	Applicatie beheer	Technisch/ database beheer	Helpdesk	Berichten verkeer	Archief beheer	Vernietiging van gegevensdra	Lease MFP	Inhoudelijk proces
11.6.1.3	Beperking van toegang tot informatie	Bij extern gebruik vanuit een niet vertrouwde omgeving vindt sterke authenticatie (two-factor) van gebruikers plaats.	x			x	x	x		x			x
12.1.1.1	Analyse en specificatie van beveiligingseisen	In projecten ten behoeve van systemen voor de verwerkingsverantwoordelijke wordt een beveiligingsrisicoanalyse en maatregelbepaling opgenomen als onderdeel van het ontwerp. Ook bij wijzigingen worden de veiligheidsconsequenties meegenomen.	x			x	x			x			x
12.2.1.1	Validatie van invoergegevens	Er moeten controles worden uitgevoerd op de invoer van gegevens. Daarbij wordt minimaal gecontroleerd op grenswaarden, ongeldige tekens, onvolledige gegevens, gegevens die niet aan het juiste format voldoen, toevoegen van parameters (SQL-Injectie) en inconsistentie van gegevens.	x			x	x		x				x
12.2.2.1	Beheersing van interne gegevensverwerking	Er bestaan voldoende mogelijkheden om reeds ingevoerde gegevens te kunnen corrigeren door er gegevens aan te kunnen toevoegen.	x			x	x		x				x
12.2.3.1	Integriteit van berichten	Er behoren eisen en geschikte beheersmaatregelen te worden vastgesteld en geïmplementeerd, voor het bewerkstelligen van authenticiteit en het beschermen van integriteit van berichten in toepassingen.	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x

BIG Nummer	titel	Maatregel verwerker	SaaS	PaaS	IaaS	Applicatie beheer	Technisch/ database beheer	Helpdesk	Berichten verkeer	Archief beheer	Vernietiging van gegevensdra	Lease MFP	Inhoudelijk proces
12.2.4.1	Validatie van uitvoergegeve ns	De uitvoerfuncties van programma's maken het mogelijk om de volledigheid en juistheid van de gegevens te kunnen vaststellen (bijvoorbeeld door check-sums).	x			x	x	x	x	x	x	x	X
12.3.1.1	Beleid voor het gebruik van cryptografisch e beheersmaatr egelen	De gebruikte cryptografische algoritmen voor versleuteling zijn als open standaard gedocumenteerd en zijn door onafhankelijke betrouwbare deskundigen getoetst.	x	x		X	X	x	x	x	X	x	X
12.3.2.1	Sleutelbeheer	In het sleutelbeheer is minimaal aandacht besteed aan het proces, de actoren en hun verantwoordelijkheden.	x	x		X	X	x	x	X	x	X	X
12.4.1.1	Beheersing van operationele software	Alleen geautoriseerd personeel kan functies en software installeren of activeren.	x	x		X	X	x	x	x	X	X	X
12.5.1.1	Procedures voor wijzigingsbehe er	Er is aantoonbaar wijzigingsmanagement ingericht volgens gangbare best practices, zoals ITIL en voor applicaties ASL.	x	x		x	X	x	x	x	X	X	x
12.5.2.1	Technische beoordeling van toepassingen na wijzigingen in het besturingssyst eem	Van aanpassingen (zoals updates) aan softwarematige componenten van de technische infrastructuur wordt vastgesteld dat deze de juiste werking van de technische componenten niet in gevaar brengen en de beveiliging zoals afgesproken met de verwerkingsverantwoordelijke te niet doen.	x	x		x	x	x	x	x	x	x	

BIG Nummer	titel	Maatregel verwerker	SaaS	PaaS	IaaS	Applicatie beheer	Technisch/ database beheer	Helpdesk	Berichten verkeer	Archief beheer	Vernietiging van gegevensdra	Lease MFP	Inhoudelijk proces
12.5.4.1	Uitlekken van informatie	Op het grensvlak van een vertrouwde en een niet vertrouwde omgeving vindt content-scanning plaats.	x	x	x	X	x	x	x	x	x	x	x
12.5.4.2	Uitlekken van informatie	Er dient een proces te zijn om aan de verwerkingsverantwoordelijke te melden dat (persoons) informatie is uitgelekt. (zie 13.1.1)	x	x	x	X	X	x	x	x	x	x	x
12.6.1.1	Beheersing van technische kwetsbaarheden	Er is een proces ingericht voor het beheer van technische kwetsbaarheden. Dit omvat minimaal het melden van incidenten aan de verwerkingsverantwoordelijke, het uitvoeren van periodieke penetratietests, het uitvoeren van risicoanalyses van kwetsbaarheden en patching van systemen en hardware.	x	x	x	x	X	x	x	x	x	x	x
13.1.1.1	Rapportage van informatiebeveiligingsgebeurtenissen	Er is een procedure voor het rapporteren van beveiligingsgebeurtenissen aan de verwerkingsverantwoordelijke vastgesteld, in combinatie met een reactie- en escalatieprocedure voor incidenten, waarin de handelingen worden vastgelegd die moeten worden genomen na het ontvangen van een rapport van een beveiligingsincident.	x	x	x	X	X	x	x	x	x	x	x
13.1.1.4	Rapportage van informatiebeveiligingsgebeurtenissen	Alle beveiligingsincidenten worden vastgelegd in een systeem en geëscaleerd aan de verwerkingsverantwoordelijke.	x	x	x	X	X	x	x	x	x	x	x

BIG Nummer	titel	Maatregel verwerker	SaaS	PaaS	IaaS	Applicatie beheer	Technisch/ database beheer	Helpdesk	Berichten verkeer	Archief beheer	Vernietiging van gegevensdra	Lease MFP	Inhoudelijk proces
13.1.1.5	Rapportage van informatiebeveiligingsgebeurtenissen	Vermissing of diefstal van apparatuur of media die gegevens van de verwerkingsverantwoordelijke kunnen bevatten wordt altijd ook aangemerkt als informatiebeveiligingsincident.	x	x	x	X	X	x	x	x	x	X	x
13.2.3.1	Verzamelen van bewijsmateriaal	Voor een vervolgprocedure naar aanleiding van een beveiligingsincident behoort bewijsmateriaal te worden verzameld, bewaard en gepresenteerd in overeenstemming met de voorschriften voor bewijs die voor het relevante rechtsgebied zijn vastgelegd.	x	x	x	x	x	x	x	x	x	X	x
15.1.3.1	Bescherming van bedrijfsdocumenten	De registraties van de verwerkingsverantwoordelijke behoren te worden beschermd tegen verlies, vernietiging en vervalsing, in overeenstemming met wettelijke en regelgevende eisen, contractuele verplichtingen en bedrijfsmatige eisen.	x			x	x			x			X
15.1.4.1	Bescherming van gegevens en geheimhouding van persoonsgegevens	De bescherming van gegevens en privacy behoort te worden bewerkstelligd in overeenstemming met relevante wetgeving, voorschriften en indien van toepassing contractuele bepalingen.	x			X	x			x			X

BIG Nummer	titel	Maatregel verwerker	SaaS	PaaS	IaaS	Applicatie beheer	Technisch/ database beheer	Helpdesk	Berichten verkeer	Archief beheer	Vernietiging van gegevensdra	Lease MFP	Inhoudelijk proces
15.1.6.1	Voorschriften voor het gebruik van cryptografische beheersmaatregelen	Er is vastgesteld aan welke overeenkomsten, wetten en voorschriften de toepassing van cryptografische technieken moet voldoen. Zie ook 12.3.	x			x	x			x			X
15.2.1.1	Naleving van beveiligingsbeleid en -normen	De verwerker is verantwoordelijk voor uitvoering en beveiligingsprocedures en toetsing daarop (onder andere de jaarlijkse in control verklaring). Conform deze verwerkersovereenkomst en andere contractuele eisen zorgt de verwerker voor het toezicht op de uitvoering van het beveiligingsbeleid ten behoeve van de gegevens van de verwerkingsverantwoordelijke. Daarbij behoren ook periodieke beveiligingsaudits. Deze kunnen worden uitgevoerd door, of vanwege de verwerkingsverantwoordelijke.	x	x		X	x	x	x	x	x	X	x
15.2.2.1	Controle op technische naleving	Informatiesystemen van de verwerker ten behoeve van de verwerkingsverantwoordelijke worden regelmatig gecontroleerd op naleving van beveiligingsnormen. Dit kan door bijvoorbeeld kwetsbaarheidsanalyses en penetratietesten.	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x

Bijlage 5: Omschrijving werkzaamheden ter uitwerking van artikel 8 lid 5

Verwerker maakt bij de uitvoering van de verwerkersovereenkomst gebruik van de derden/onderaannemers die in deze bijlage zijn vermeld. De verwerker zal deze bijlage conform artikel 8 van deze verwerkersovereenkomst bijwerken indien er wijzigingen plaatsvinden in de ingeschakelde derden/onderaannemers en deze lijst onverwijld ter beschikking stellen aan de verwerkingsverantwoordelijke.

[PARTIJ 1]	
Vestigingsplaats:	
Inschrijvingsnummer handelsregister:	
Beschrijving van de werkzaamheden:	
Voorwaarden van de verwerkingsverantwoordelijke gesteld aan toestemming:	

[PARTIJ 2]	
Vestigingsplaats:	
Inschrijvingsnummer handelsregister:	
Beschrijving van de werkzaamheden:	
Voorwaarden van de verwerkingsverantwoordelijke gesteld aan toestemming:	

INFORMATIE
BEVEILIGINGS
DIENST

INFORMATIEBEVEILIGINGSDIENST
V00R GEMEENTEN (IBD)

NASSAULAAN 12
2514 JS DEN HAAG

POSTBUS 30435
2500 GK DEN HAAG

HELPDESK 070 373 80 11

INFO@IBDGEMEENTEN.NL
WWW.IBDGEMEENTEN.NL